

САСЛУШАЊЕ ОКРИВЉЕНОГ - НЕЗАКОНИТ ДОКАЗ (чл. 85. ЗКП)

Када орган поступка пре саслушања не поучи окривљеног о правима из става 2. члана 85. Законика о кривичном поступку, односно када га не позове да се сходно одредби става 3. члана 85. Законика о кривичном поступку изричито изјасни о томе да ли ће узети браниоца по свом избору, уз упозорење да ће му ако не изабере браниоца у случају обавезне одбране, бити постављен бранилац по службеној дужности, а што произилази из записника о саслушању окривљеног у коме недостаје констатација таквог упозорења, тада записник о предузетој доказној радњи-саслушање окривљеног, који је сачињен супротно одредби цитираног члана представља незаконит доказ на коме се у смислу одредбе члана 85. став 5. Законика о кривичном поступку не може заснивати судска одлука.

Из образложења:

Виши суд у Краљеву је донео решење Кв.бр. 105/19 од 16.05.2019. године којим се из списка предмета Вишег суда у Краљеву К.бр. 63/18 издвајају записници о саслушању окривљених (два лица) сачињени пред ПУ Краљево дана 29.08.2017. године. Решењем Апелационог суда у Крагујевцу Кж.2.бр. 371/19 од 26.06.2019. године одбијена је као неоснована жалба вишег јавног тужиоца у Краљеву и првостепено решење потврђено.

Наиме, веће Вишег суда у Краљеву је испитујући оптужницу вишег јавног тужиоца у Краљеву Кт.бр. 48/18 од 24.12.2018. године одлучило да из списка предмета К.бр. 63/18 издвоји записнике о саслушању окривљених сачињене пред ПУ Краљево дана 29.08.2017. године, дајући за то образложење да окривљени приликом саслушања у Полицијској управи Краљево нису поучени о праву из члана 85. став 3. Законика о кривичном поступку, односно да нису позвани да се изричито изјасне о томе да ли ће узети браниоца по свом избору уз упозорење да ће им уколико не изабере браниоца бити постављен бранилац по службеној дужности.

Против правноснажног решења Вишег суда у Краљеву Кв.бр. 105/19 од 16.05.2019. године и решења Апелационог суда у Крагујевцу Кж.2.бр. 371/19 од 26.06.2019. године, републички јавни тужилац је поднео захтев за заштиту законитости Ктз.бр. 849/19 од 04.12.2019. године због повреде одредаба члана 438. став 2. Законика о кривичном поступку у вези члана 85. став 5. Законика о кривичном поступку, изношењем става да је наведеним решењима повређен закон у корист окривљених, а све из разлога што су записници о саслушању окривљених састављени пред овлашћеним службеним лицем ПУ Краљево и по начину прибављања представљају законит доказ с обзиром да су окривљени пристали да дају свој исказ у присуству браниоца по службеној дужности те да се исти сагласно члану 289. став 4. Законика о кривичном поступку могу користити као доказ у кривичном поступку, као и да чињеница на коју се суд позива да у записнику о саслушању осумњичених не стоји изричита изјава о томе да ли ће сами изабрати браниоца не чини овај доказ незаконитим у садржинском смислу будући да су записници у свему сачињени у складу са упућујућим одредбама процесног закона, односно сагласно члану 289. став 4. Законика о кривичном поступку којим је прописано да ако осумњичени пристане да да исказ, орган који обавља саслушање ће поступити у складу са одредбама Законика о кривичном поступку о саслушању окривљеног под условом да су пристанак осумњиченог да буде саслушан и његов исказ током саслушања дати у присуству браниоца, што је у конкретном случају и учињено, при чему у смислу оцене законитости тог доказа није од значаја да ли је реч о изабраном или о браниоцу по службеној дужности.

Одлучујући о поднетом захтеву за заштиту законитости Врховни касациони суд је пресудом Кзз.бр. 147/2020 од 13.02.2020. године исти одбио као неоснован налазећи да је правноснажним решењима Вишег суда у Краљеву и Апелационог суда у Крагујевцу правилно одлучено да се из списка предмета Вишег суда у Краљеву К.бр. 63/18 издвоје записници о саслушању окривљених сачињених пред ПУ Краљево као незаконити докази, јер радња саслушања окривљених није од стране органа поступка спроведена на законит начин с обзиром да ти записници не садрже изричите изјаве окривљених о томе да ли ће узети браниоца по свом избору, нити наведеног упозорења из члана 85. став 3. Законика о кривичном поступку, истичући да је обавеза органа поступка да у потпуности примени члан 85. став 3. Законика о кривичном поступку и да окривљеног позове да се изричито изјасни да ли ће узети браниоца по свом избору, односно да ли жели да га заступа избрани бранилац уз упозорење да ће му ако не изабере браниоца у случају обавезне одбране тек тада бити постављен бранилац по службеној дужности и да такву изјаву окривљеног унесе у записник.

Осврћући се и на праксу Европског суда за људска права, Врховни касациони суд је изнео становиште опредељено у пресуди тог суда Алмаши против Србије број 21388/15 од 08.10.2019. године где је суд изнео закључак да иако у записнику о саслушању окривљеног у полицији нема изричите изјаве окривљеног о томе да ли је желео да ангажује браниоца лично или је уместо тога био вољан да уместо тога прихвати адвоката именованог од стране државе, не може се закључити да је окривљени ограничен у свом слободном избору браниоца, налазећи да је окривљени јасно прихватио именованог браниоца по службеној дужности на шта указује његова сарадња са тим адвокатом, спремност да да изјаву у присуству тог браниоца и одсуство било каквих примедби у вези са тим, али да се и поред такве праксе Европског суда за људског права указује на императивни карактер одредбе члана 85. Законика о кривичном поступку и стога пружање вишег степена заштите права на одбрану као компоненте права на правично суђење у односу на међународне стандарде правичног суђења.

(Захтев за заштиту законитости Републичког јавног тужиоца Ктз.бр. 849/19 од 04.12.2019. године и пресуда Врховног касационог суда Кзз.бр. 147/2020 од 13.02.2020. године).

Аутор сентенце: мр Јасмина Станковић, заменик јавног тужиоца у Апелационом јавном тужилаштву у Београду